

ПРИРОДНІ УМОВИ ТА АНТРОПОГЕННИЙ ВПЛИВ НА ЕКОСИСТЕМУ ОЗЕРА СОЛОНЕЦЬ-ТУЗЛИ

Іваненко В.С.

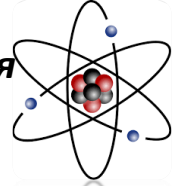
Науковий керівник: *Курепін В.М.*

Миколаївський національний аграрний університет

Українська природа, така казкова, така тендітна, оспівана Шевченком, Франком, Лесею Українкою, і не лише ними. Усі видатні українські письменники не могли не звернути на неї уваги, вони милувались нею, захоплювались, присвячували свої найкращі вірші. Наша природа жива, неповторна і така багата, вона дарує нам стільки добра й у відповідь потребує лише невеличкої турботи, хоча б частинку нашого люблячого серця, серця, сповненого поваги та вдячності. Лише тоді навколишній світ подарує нам усе, на що здатен, віддасть нам всі свої коштовні дарунки.

Дуже засмучує те, що люди захопившись розвитком нових технологій, часто шкодять природі. Наша діяльність викликає забруднення довколишнього середовища, кліматичні зміни, вимирання видів тварин і рослин. Необхідно пам'ятати, що шкодячи природі, ми робимо гірше самим собі. У цій справі неможна бути байдужим - ми маємо зберегти багатства і красу природи, тільки за цієї умови можливе й наше існування на Землі.

Озеро Солонець-Тузли, яке розташоване на території Березанського району Миколаївської області, є гідрологічним заказником місцевого значення. За своїми параметрами, це вельми велика водойма, загальною площею 8 кілометрів. Солоне озеро - це безцінна криниця бальнеології. Проведений Українським науково-дослідницьким інститутом курортології і фізіотерапії аналіз грязей озера Тузли показав, що вони володіють сильними лікувальними властивостями. Море, ліс, степ і близькість сольового озера створюють унікальний мікроклімат, що сприяє оздоровленню дихальної та серцево-

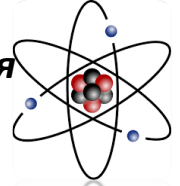

судинної систем організму. Але не менш суттєвими і корисними факторами для оздоровлення людини є унікальна ропа, сіль і повітря, насичене іонами солі.

Ці екологічно чисті місця стали притулком і місцем для гніздування для численних різновидів водоплавних птахів: чайок, чорних і білих лебедів, качок, чапель і навіть рожевих і білих пеліканів. Разом з Тилігульського і Березанським лиманами озеро Тузли включено до заповідної території, значиму для збереження кількісного різноманітності і видового багатства птахів. Ентомофауна **грязе-сольового озера Солонець-Тузли** та прилеглих до нього територій надзвичайно різноманітна. Науковцям-дослідникам вдалося зібрати більш як 100 видів комах різних систематичних груп, на увагу заслуговують у першу чергу ті види комах, які підлягають охороні.

Зараз ми всі звикли жити у світі, який начебто будуємо для себе самі. Ми живемо у великих будинках, оснащених високотехнологічними побутовими пристроями, маємо змогу пересуватися на великі відстані завдяки автомобілям, потягам, літакам. Також ми можемо слідкувати за тим, що відбувається за тисячі кілометрів, через Інтернет або телебачення. Все це вторинне, адже в будь-якому випадку ми використовуємо знання законів природи та її енергію для створення всіх цих технологій. Але неможливо жити, якщо ти не маєш змоги насолодитися природою свого улюбленого краю.

Екологічна ситуація на території Миколаївський області характеризується негативним станом окремих компонентів навколишнього природного середовища. Інтенсивне природокористування призвело до погіршення якості ґрунтів та поверхневих вод; забруднення атмосферного повітря; втрати ландшафтного та біологічного різноманіття. Недосконалою залишається діюча система управління станом навколишнього природного середовища, що пов'язано, зокрема, з недостатньою ефективністю функціонування відповідної системи дослідження та моніторингу. Перспектива вирішення вказаних проблем, пов'язаних з охороною навколишнього природного середовища в

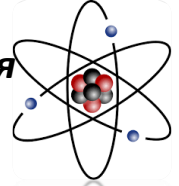

регіоні, передбачає необхідність формування та реалізації відповідного перспективного плану розширення природно-заповідного фонду області.

Найбільш значущими з природних складових, що впливають на водно-сольовий режим озера Солонець-Тузли, є поверхневий стік і кліматичні умови. Негативний вплив на екосистему надає сільськогосподарська діяльність. Розорювання земель і випас худоби в прибережній смузі, використання добрив, пестицидів в рослинництві та садівництві призводять до забруднення вод озера додатковому надходженню в період весняної повені та літніх злив зважених наносів, біогенних речовин в мінеральній і органічній формі, розвитку евтрофікації з усіма негативними її наслідками. Додаткову антропогенне навантаження на екосистему озера надає господарсько-побутова діяльність населення, чисельність якого істотно зросла за останні десятиліття в результаті інтенсивного «дикого» туризму та освоєння прилеглих до озера територій. До числа негативних наслідків цієї діяльності слід віднести порушення природних ландшафтів, місць проживання та гніздування птахів, знищення унікальної флори і фауни, виникнення сміттєзвалищ через відсутність системи утилізації сміття, побутових відходів

З огляду на те, що в останні роки спостерігається підвищення температури повітря, активізувалися випарні процеси на акваторії озера. У літні місяці за добу з акваторій озера Солонець-Тузли в середньому випаровується шар води товщиною близько 5 мм. Дуже високі температури повітря, сприяють підвищенню температури води в літній період, що досягає значень, що перевищують 30 °С. Високі температури води стають однією з причин, що викликають масову загибель риби та інших представників унікальної флори і фауни озера.

На жаль, екологічний стан озера Солонець-Тузли впродовж останніх десятиліть погіршується. Це зумовлено комплексом причин, які потребують всебічного вивчення, аналізу, а також розробки та впровадження певної

системи заходів, які мають базуватись на знанні хоч би основних віх історії досліджень цього унікального утворення.

Такий стан озера, як і стан його прибережних територій, вимагає негайного втручання держави і суспільства в плані вживання термінових, науково обґрунтованих заходів, спрямованих на захист, збереження та максимальне відновлення природного стану унікальної території, оптимізації використання їхніх природних ресурсів. Як показує світовий досвід, це можливо здійснити тільки за умови системного підходу до вирішення питання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вичалковська Н. В. Дослідження фауни акваторії та прилеглої території озера Солонець-Тузли. Всеукраїнська науково-практична конференція: «Комплексне збереження історико-культурної спадщини у заповідних об'єктах», 10-11 травня 2018 р., м. Очаків, матеріали - Миколаїв: Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2018. - С. 10-12.

2. Курепін В. М., Горбунова К. М., Веліховська А. Б. Пріоритети екологоорієнтованого економічного розвитку аграрного сектору. *Modern Economics*. 2020. № 23(2020). С. 80-88. DOI:[https://doi.org/10.31521/modecon.V23\(2020\)-13](https://doi.org/10.31521/modecon.V23(2020)-13).

3. Царик Й. В. Деякі міркування щодо сучасних підходів до вивчення та збереження біотичного різноманіття / Й. В. Царик // *Біологічні студії*. - 2013. - Т. 7, № 1. - С. 227-234.